XI. Archeologiniai žvalgymai
Archaeological field surveys

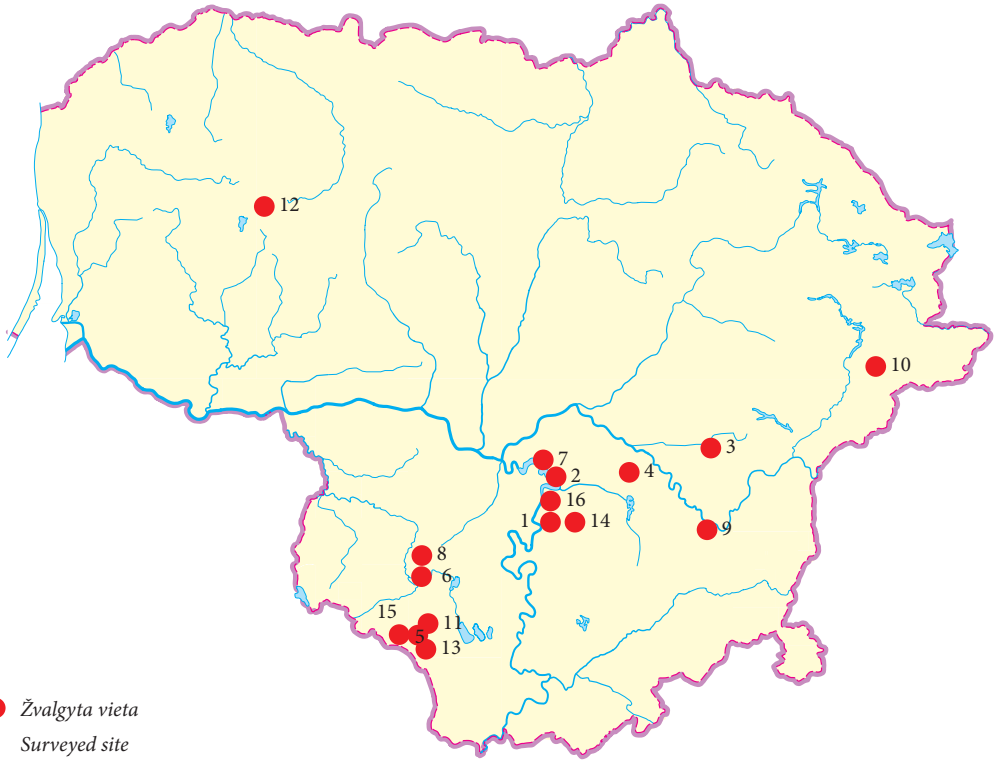

● *Žvalgyta vieta*
Surveyed site

1 – Darsūniškis	*9 – Neravai*
2 – Dovainonys	*10 – Reškutėnai*
3 – Gudulinė	*11 – Sūsninkai*
4 – Guronys	*12 – Šaukštelis (žr. II)*
5 – Kalniai	*13 – Šilėnai*
6 – Gustaičiai	*14 – Šventininkai*
7 – Kapitoniškės	*15 – Užukalniai*
8 – Narto Naujiena	*16 – Visginai*

Gyvenviečių ežerų salose išsidėstymą žr. p. 442 1 pav.
The situation of setllemens on lake islands see in p. 442 Fig. 1

Julius Kanarskas

Geležinkelio „Rail Baltica“ trasos žvalgomieji tyrinėjimai

2009 m. atlikti projektuojamo europinio geležinkelio „Rail Baltica“ trasos (0,0–40,0 km) teritorijos (Kalvarijos sav. ir Marijampolės r.) žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai. Žvalgyta 40 km ilgio ir iki 100 m pločio geležinkelio trasos teritorija bei iškasti 92 šurfai – 103,75 m^2 dydžio plotas.

NKVR registruotų vertybių trasos teritorijoje nėra. Tyrimų metu nustatyta, kad Kamšų kaime (Kalvarijos sav.) projektuojamo geležinkelio trasos teritorija ribojasi su saugotinu objektu – 1941 m. birželio 22 d. žuvusių raudonarmiečių laidojimo vieta. Objektas turi istorinę vertę, o jo teritorijos ribos nežinomos.

Trasos 1, 7, 29, 30–32 ir 34-ame kilometruose iškastuose šurfuose ir jų aplinkoje rasta XIX–XX a. kaimo sodybvietėms būdingų radinių. Jie išliekamosios istorinės kultūrinės vertės neturi, tačiau radimvietės suteikia informacijos apie buvusių kaimo sodybų vietas.

Tiriamos teritorijos šurfuose 14 (**Narto Naujienos** kaimas, Marijampolės sav.), 81 (**Kalnių** kaimas, Kalvarijos sav.), 83 (**Užukalnių** kaimas, Kalvarijos sav.) armenyje rasta pavienių titnago nuoskalų, šalia šurfo 26 (**Gustaičių** kaimas, Marijampolės sav.) – skaldytinis titnagas, šurfo 70 (**Šilėnų** kaimas, Kalvarijos sav.) aplinkoje – titnago nuoskala ir kaltelis, o šurfe 52 (**Sūsninkų** kaimas, Kalvarijos sav.) – titnaginio įtveriamojo kirvelio ruošinys. Kaltelis verpstės pavidalo, juosvos spalvos, nuskaldytais, grubiai retušuotais pakraščiais ir apačia, vienoje pusėje išlikusi dalis balsvos žievės (1 pav.). Viršūnė storesnė, įžambiai nuskelta, buka. Dirbinys 2,9 cm aukščio, 1,7–1,8 cm pločio, iki 4–5 mm storio. Jis rastas 400 m į P nuo geležinkelio Suvalkai–Šeštokai, 40 m į V nuo kelio Pašliai–Šilėnai–Mockava, 50 m į V nuo Pečiulio sodybos, aukštumoje tarp Strumbagalvės ir Mockavėlės upelių, ariamos dirvos paviršiuje.

Įtveriamojo titnaginio kirvelio ruošinys netaisyklingos trapecijos formos, siaurėjantis link viršaus, juosvos spalvos (2 pav.). Vienoje pusėje paviršius lygus, su patinuota žieve. Kita pusė – nuskaldyta, dešinioji briauna aštri. Ruošinys 5,5 cm aukščio, viršuje 1,9 cm pločio, 3,9 cm pločio apačioje, iki 1,3–1,5 cm storio. Jis rastas 600 m į P nuo kelio Kalvarija–Simnas–Alytus ir 400 m į PR nuo kelio Kamšai–Sūsninkai iškastame ariamojo dirvos sluoksnio apačioje, 40 cm gylyje.

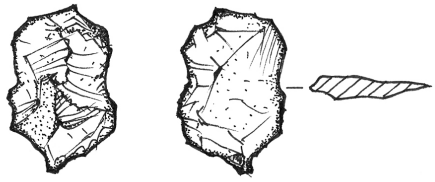

1 pav. Kaltelis, Šilėnų kaimas, Kalvarijos sav. I. Idaitės pieš.

Fig. 1. A chisel, Šilėnai village, Kalvarija municipality.

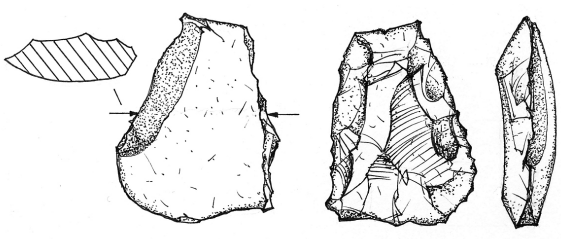

2 pav. Įtveriamojo kirvelio ruošinys, Sūsninkų kaimas, Kalvarijos sav. I. Idaitės pieš.

Fig. 2. A celt blank, Sūsninkai village, Kalvarija municipality.

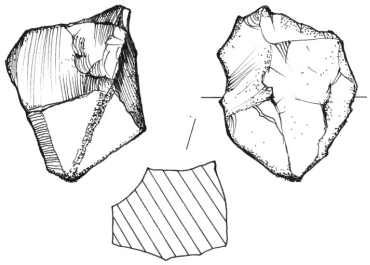

3 pav. Skaldytinis, Gustaičių kaimas, Marijampolės sav. I. Idaitės pieš. 0 3 cm

Fig. 3. A core, Gustaičiai village, Marijampolė municipality.

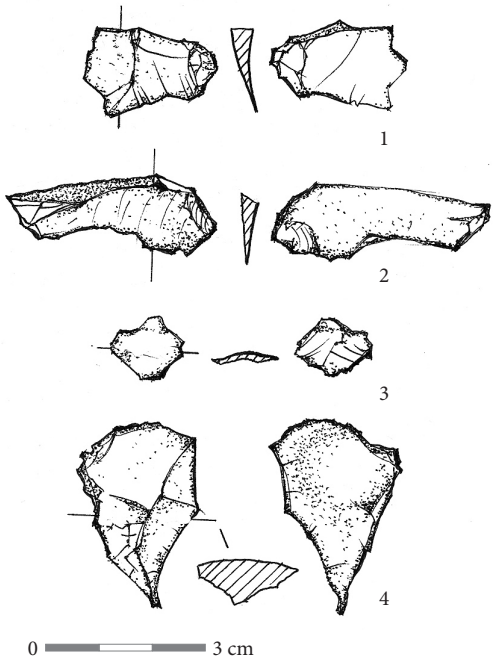

4 pav. Titnago nuoskalos: 1 – Kalniai Kalvarijos sav.; 2 – Šilėnai, Kalvarijos sav.; 3 – Narto Naujiena, Marijampolės sav.; 4 – Užkalniai, Kalvarijos sav. I. Idaitės pieš.

Fig. 4. Flint flakes: 1 – Kalniai village, Kalvarija municipality; 2 – Šilėnai village, Kalvarija municipality; 3 – Narto Naujiena village, Marijampolė municipality; 4 – Užkalniai village, Kalvarija municipality.

Skaldytinis netaisyklingos formos, juodos spalvos, neskaldyti šonų plotai pasidengę balta žieve (3 pav.), 5,2 cm aukščio, 3,6 cm pločio, 2,6 cm storio. Jis rastas 580 m į PR nuo Gustaičių (Netičkampio) kaimo senųjų kapinių (L76), 340 m į P nuo kelio Gustaičiai–Netičkampis–Nartelis ir 250 m į Š nuo Dovinės upelio kilpos, ariamos dirvos paviršiuje.

Titnago nuoskalos netaisyklingos formos, įvairaus dydžio (4 pav.).

Visi radiniai yra atsitiktiniai. Senovės gyvenvietėms būdingo kultūrinio sluoksnio, senovės laidojimo vietų ar kitų archeologinių objektų tiriamame plote neaptikta.

Netoli projektuojamo geležinkelio trasos, šalia Būdviečio kaimo (Lazdijų r., Būdviečio sen.) esančios aukštumos kyšulyje aptikti pylimai, kurių archeologinių vertingųjų savybių pobūdžio atskleidimui būtini platesnio masto žvalgomieji archeologiniai tyrimai.

The field survey on the route of the Rail Baltica railway

In 2009 a survey was conducted along the route (0.0–40.0 km) of the planned Rail Baltica European railway (Kalvarija and Marijampolė municipalities). During it, an area 40 km long and up to 100 m wide was surveyed along the railway route and 92 test pits (a total of 103.75 m^2) excavated. Isolated flint flakes (Fig. 4.), a core (Fig. 3), a chisel (Fig. 1), and a celt blank (Fig. 2) were discovered. All of them were chance finds. No cultural layer, old burial ground, or other objects characteristic of old settlements were discovered in the surveyed area.